

MUZEY VA TA'LIM FAOLIYATIDA AXBAROT

TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING SAMARASI

Marayimova Kibriyo Islomjon qizi

Farg'ona davlat universiteti katta o'qituvchisi, p.f.b.f.d.(PhD)

Muhammadjonova O'g'iloy Baxodirjon qizi

Farg'ona davlat universiteti 1-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada, muzey va ta'lim shaklining hamkorlik jihatlari hamda muzey va ta'lim asoslarida axbarot texnologiyalardan foydalanishning samarali tomonlari shuningdek, ushbu ta'lim shaklining pedagogik maqsad va vazifalari keng yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: muzey va ta'lim, axbarot texnologiyalari, zamonaviy ta'lim, axbarot-kommunikatsiya tizimlari, modellashtirish tizimi.

Muzey va ta'lim hamkorligida axbarot texnologiyalaridan foydalanishning samarali tomonlari judayam kengdir. Ushbu hamkorlikda o'quvchilarga yetkazib berilgan bilimlar zamonaviy tarzda axbarot texnologiyalaridan foydalanib yetkazib berilmoqda. Zamonaviy muzey makonini axborot texnologiyalarisiz tasavvur qilib bo'lmaydi, chunki ularni muzeylar faoliyatida qo'llash tashrif buyuruvchi bilan aloqa qilishning qulay tizimini yaratish imkonini beradi, ekspozitsiyalar chegaralarini kengaytiradi, ekspozitsiya mavzusiga batafsilroq kirish va eksponatlar haqida kengaytirilgan ma'lumot olish imkonini beradi. Ta'lim va muzey makonining barcha imkoniyatlaridan foydalangan holda jamiyatda axborot madaniyatini muntazam ravishda rivojlantirish va umumiy madaniy kompetentsiyani shakllantirish hayotiy muhim ahamiyatga ega, bu esa ma'lumotlar, obyektlar va hodisalarni idrok etish va baholashning tanqidiyligini oshirishga imkon beradi. Umumiy madaniy kompetensiya nazariy jihatdan o'z-o'zini tarbiyalash va madaniyatning turli sohalari to'g'risida to'g'ri mulohazalar, turli madaniyatlar vakillari bilan muloqot qilish uchun yetarli bo'lgan ta'lim darajasi sifatida belgilanishi mumkin. Ta'lim jarayonida raqamli qurilmalardan tashrif buyuruvchi va muzey o'rtasidagi shaxsiy o'zaro munosabatlarda yordamchi sifatida foydalanish madaniyat tarixida misli ko'rilmagan yangi

tajribadir. Muzeylar bugungi kunda tashrif buyuruvchilarning madaniy dam olishi, axborot, kommunikativ ehtiyojlarini qondirishida kengaytirilgan imkoniyatlardan foydalanishi muhim ahamiyatga ega.

Muzey aloqasi bugungi kunda muzey ashyolarini idrok etishning an'anaviy usullari ham, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishga asoslangan yangi usullarning ham kombinatsiyasi sifatida qaraladi. Zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalangan holda ekskusiyada muzey ekspozitsiyalarini shaxsiy smartfonlar yoki kompyuterlar ekranlarida tanlash va ko'rib chiqish va shu bilan birga ushbu muzey obyektlari, ko'rgazmalar, rassomlar haqida ma'lumot olish imkoniyatini beradi. Muzey ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik vazifalarini quyidagilardan iborat:

- muzeylar tomonidan multimediya vositalaridan foydalanish muzey ashyolari va ko'rgazmalar ekspozitsiyalarini idrok etish va talqin qilish uchun qulay shart-sharoitlar va ijobiy motivatsiya yaratish, modellashtirish va boshqalar.

- muzeyni ta'lim jarayoniga kiritish orqali shaxsning vizual madaniyati va media kompetensiyasini shakllantirish.

Madaniy qadriyatlarni faol o'rganish va tanishtirish uchun interaktiv muzey muhitidan foydalanish. Axborot texnologiyalari muzeyga Internet tarmog'ida namoyish etiladigan virtual ko'rgazmalar yaratishda va masofaviy foydalanuvchilar uchun muzey kolleksiyalaridan foydalanish muammosini hal qilishda, Internet foydalanuvchilari hisobiga muzeylar auditoriyasini kengaytirish muammosini hal qilishda yordam berishi mumkin. Hozirgi kunda ko'pgina muzeylar o'z ekspozitsiyalarini bir nechta funksiyalarni bajaradigan multimediya elementlarisiz tasavvur qila olmaydi. So'nggi paytlarda deyarli barcha muzeylar o'z internet saytlariga ega yoki ularga ega bo'lishga intilmoqda, ko'pchilik o'z faoliyatini ommalashtirish va yaxshiroq ma'lumot berish uchun ijtimoiy tarmoqlardan faol foydalanmoqda. Hozirda muzey ekspozitsiyalari va ko'rgazmalarini loyihalashda axborot texnologiyalari keng qo'llaniladi. Axborot dasturlariga muvofiq tashrif buyuruvchi ekspozitsiya mavzusi bilan bog'liq voqealar haqida muzeyning elektron qo'llanmasi yordamida to'liq ma'lumotga ega bo'ladi hamda virtual ekskursiya qilish mumkin. Ular jahon badiiy madaniyatining barcha turlarini virtual taqdim etibgina qolmay shaxsning

ijodiy rivojlanishi uchun yangi shart-sharoitlar yaratadilar. Keyingi yillarda muzey amaliyotida kompyuter modellashtirish texnologiyalaridan foydalanish keng tarqalgan. Ular madaniy va tarixiy merosning qisman yo'qotilgan obyektlari – qadimiy shaharlarning arxeologik qazishmalarida topilgan haykallar, bareleflar, obyektlar; binolar, inshootlar, interyerlarning asl ko'rinishlari qayta tiklashga imkon beradi.

-Muzey amaliyotida axborot texnologiyalari bugungi kunda tobora keng tarqalmoqda.

Ular:

-Ekspozitsion materiallarni (audiogidlar, elektron etiketkalar) to'g'ri talqin qilishga;

-Tashrif buyuruvchilarga turli sabablarga ko'ra ekspozitsiyaga kiritilmagan obyektlarni taqdim etish hisoblanadi.

Zamonaviy usullardan foydalanishning barcha xilma-xilligi bilan muzey ishlarida axborotni namoyish qilish vositalari, hisob-kitob ishlarini osonlashtirish, saqlash, muzey ekspozitsiyasida taqdim etilgan ko'rgazmalarni tushuntirish yoki uni to'ldirishda yordamchi vositalar sifatida ishlatiladi. Muzeyda turli xil dasturlarni qo'llashda axborot texnologiyalaridan foydalanish, muzeyga tashrif buyuruvchilarning idrok qilish va tushunish jarayonlarini faollashtiradi, muzey qadriyatlarini keng tarixiy-badiiy va gumanitar kontekstda o'rganishga yordam beradi. Muzey pedagogikasi fan sifatida shakllanishning uzoq yo'lini bosib o'tdi, u tegishli fanlar, madaniyat va texnologiyaning so'nggi yutuqlari bilan to'ldiriladi va takomillashtirildi. Muzey pedagogic jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, shubhasiz, voqelikni, idrokni, shuningdek, talabalarni o'qitish usullari, vositalari va shakllarini to'ldiradigan va kengaytiruvchi progressiv hodisadir. Muzey pedagogikasida axborot texnologiyalari imkoniyatlarini joriy etish va ulardan foydalanishning ahamiyati va zarurligi shubhasizdir. Axborot vositalarining imkoniyatlari juda keng: bu nafaqat bilish vositasi bo'lib, uning yordamida yangi material o'zlashtiriladi, virtual muzey bo'ylab sayohat qilib, noyob san'at asarlarini ko'rish imkoniyati mavjud. Texnologiyaning rivojlanishi kompyuterni klassik ijodkorlik vositalari bilan bir qatarga qo'yadi, ularning ko'lamini sezilarli darajada kengaytiradi.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, bugungi kunda yosh avlodni ham, katta yoshdagi aholini ham madaniy merosni, jumladan, muzeylar bilan yaqindan tanishtirish uchun axborot texnologiyalarining afzalliklaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega

hisoblanadi. Shu bois, kompyuter texnologiyalarining inson hayotiga kiritilishi bilan muzey maydoni ham zamonaviy va dolzarb bo'lib qolishga intilgan. Muzey va ta'lim hamkorligida axabarot texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilar uchun juda ham foydali hisoblanadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Ismoilova Z. Pedagogikadan amaliy mashg'ulotlar. – T.: Fan, 2001.
2. Hoshimov K., Nishonova S., Inomova M., Hasanov R. Pedagogika tarixi. – T.: O'qituvchi, 1996.
3. Boltayev B. Muzeysunoslik : uslubiy qo'llanma\ Toshkent: Sadriddin Salim Buhoriy "Durdona" nashriyoti, 2016. – 88 b.
4. Sh.Mirziyoyev Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent - "O'zbekiston" -2016. 488 b
5. Mavlonova R. va boshq. Pedagogika. – Toshkent, O'qituvchi, 2001.

